

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 7945/2022
20.12.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиоца „Лидекс“ д.о.о., Владичин Хан, чији је пуномоћник Љиљана Живковић, адвокат из ..., против туженог АА из ..., чији је пуномоћник Бојан Бончић, адвокат из ..., ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2730/2021 од 29.03.2022. године, у седници одржаној 20.12.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 2730/2021 од 29.03.2022. године и пресуда Вишег суда у Нишу П 80/2021 од 08.07.2021. године и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Нишу П 80/2021 од 08.07.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе туженог да тужиоцу исплати износ од 6.900.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 10.03.2010. године до коначне исплате, као и да тужиоцу надокнади трошкове парничног поступка, као неоснован. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом надокнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 550.950,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 2730/2021 од 29.03.2022. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио жалбу због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је дао одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20), Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а без утицаја је указивање у ревизији на битну повреду из члана 374. став 1. у вези члана 2. и 8. ЗПП, јер ове повреде на основу члана 407. ЗПП не представљају ревизијски разлог.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је дана 10.03.2010. године пренео на рачун туженог износ од 6.900.000,00 динара и то путем налога за пренос средстава. Пре извршене новчане трансакције тужилац и тужени нису били у пословном односу, већ је тужени био у пословном односу са ББ, братом сада покојне ВВ, законског заступника и оснивача тужиоца. ВВ је на молбу свог брата ББ дала налог да са рачуна тужиоца туженом буде пренет наведени новчани износ, који је требало да представља део Јовичиног улагања у започето заједничко пословање са туженим које се није остварило, при чему је туженом наведени износ био хитно потребан ради регулисања доспелих пословних обавеза својих фирми. Према налазу вештака економско-финансијске струке, тужилац је као основ уплате наведеног износа туженом навео шифру „282“ која означава повраћај позајмице оснивачу друштва, а у пословној документацији тужиоца трансакција је књижена под контом број „439“, која означава повраћај осталих обавеза из пословања. Након извршене исплате у књиговодству тужиоца није евидентирано постојање дуга туженог према тужиоцу у износу од 6.900.000,00 динара, нити његова обавеза враћања примљеног износа, јер је извршена исплата евидентирана као гашење обавезе тужиоца према туженом. Након смрти покојне ВВ, законски заступник тужиоца по основу наслеђивања је постао њен супруг ГГ који је као физичко лице водио поступак против туженог по истом основу, ради повраћаја износа од 6.900.000,00 динара, али је правноснажном пресудом П 21/15 од 02.10.2015. године одбијен његов тужбени захтев због недостатка активне легитимације.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев тужиоца, јер тужилац није пружио доказе у смислу одредбе члана 231. ЗПП да је износ од 6.900.000,00 динара прешао из имовине тужиоца у имовину туженог без правног основа, јер није евидентирано неосновано умањење имовине тужиоца већ повраћај дугованог износа и затварање обавезе коју је тужилац као привредно друштво имао према оснивачу, а по чијем налогу је извршена исплата туженом. Реч је о асигнацији у смислу одредбе члана 1020. Закона о облигационим односима, којим правним послом је затворена обавеза тужиоца према оснивачу сада пок. ВВ тако што је по њеном налогу исплата извршена туженом уместо њој. ВВ је приликом куповине тужиоца као привредног друштва у ово предузеће унела свој лични новац у виду позајмице, те је по налогу свог брата ББ своја лична средства, а не средства тужиоца позајмила туженом. Стога тужилац нема право на повраћај исплаћених средстава у одсуству пословног односа између тужиоца и туженог, јер није постојао основ за исплату наведеног износа туженом што је тужилац приликом исплате знао те не може потраживати повраћај новчаних средстава у таквој ситуацији јер је реч о исплати која је учињена добровољно.

По оцени Врховног суда, побијана пресуда је заснована на погрешној примени материјалног права услед чега чињенично стање није у потпуности утврђено.

Одредбом члана 210. став 1. Закона о облигационим односима, прописано је да када је неки део имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема свој основ у неком правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, а ако то није могуће- да накнади вредност постигнутих користи.

Изложено правно становиште нижестепених судова се не може прихватити у ситуацији када је утврђено да су средства тужиоца била уплаћена на рачун туженог (путем налога за пренос) чиме је дошло до несумњиво умањења имовине тужиоца у корист имовине туженог. Нижестепени судови, код супротних тврдњи о основу преноса новчаних средстава, с обзиром да тужилац тврди да је то учинио по основу зајма, а тужени да је износ представљао део улагања ББ у започето заједничко пословање са туженим које се није остварило, захтевало је утврђивање праве воље учесника овог правног посла, па зависно од утврђеног да ли је и даље постојала обавеза туженог да новчана средства врати тужиоцу. Терет доказивања у смислу члана 231. став 3. и члана 288. ЗПП био је на туженом у односу на доказивање постојања правног основа за извршену исплату новца ради процене да ли је реч о институту стицања без правног основа из члана 210. ЗОО и да ли је тај основ правно ваљан. Наиме, новчана средства су пренета туженом, нису враћена, а начин књижења не може изменити наведену чињеницу и не може бити једини основ за оцену испуњености услова у смислу члана 210. ЗОО. Поред тога, ББ је тврдио да никада ни лично ни преко фирме није био дужан туженом или његовим фирмама, док је тужени тврдио да је цела трансакција усмерена да би ББ вратио дуг туженом у износу од 800.000 евра, за који износ никада није тужио, па је код овако различитих навода сведока и туженог на туженом био терет доказивања, како је напред наведено основа по коме је примио новчани износ од тужиоца.

Другостепени суд сматра да је реч о уговору о асигнацији из члана 1020. ЗОО према којој одредби у асигнацији учествују три лица, док је другостепени суд поистоветио – сјединио положај упутиоца и упућеника, а на шта је указано у претходној ревизијској одлуци, па је и по оцени овог већа неприхватљиво становиште другостепеног суда о постојање овог уговора у конкретном случају.

Код свега наведеног, првостепени суд ће у поновном поступку утврдити по ком правном основу је тужилац уплатио средства туженом, па ће након што потпуно утврди чињенично стање од значаја за правилну примену материјалног права и правилном оценом правила о терету доказивања из члана 228. и 231. ЗПП, оценити да ли су у конкретном случају испуњени услови из члана 210. ЗОО.

Како одлука о трошковима спора зависи од исхода одлуке о главној ствари, то је и она укинута.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлучио као у изреци одлуке на основу члана 416. став 2. ЗПП.

**Председник већа- судија
Добрила Страјина с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**